

SENSORRAPPORT FOR BACHELORPROGRAMMET I SOSIOLOGI VED UNIVERSITETET I BERGEN FOR UNDERVISNINGEN I 2011

Arve Hjelseth, programsensor for perioden 2010-2013.

Arve.Hjelseth@svt.ntnu.no

Tlf. 73 59 15 62/97 60 31 62

Fax: 73 59 15 64

1. Innledning

Rapporten bygger på

- elektronisk materiale tilgjengeliggjort av instituttet (studieprogram, emneplaner, forelesningsplaner, en oppsummering av studentevalueringen på SOS100, med mer)
- Samtaler med flere av faglærerne gjennom et to dagers besøk i Bergen 23.-24. januar 2012
- Samtale med representanter for bacehlorstudentene ved samme anledning
- Instituttets ønsker om hvilke sider ved bachelorprogrammet som man ønsket en særlig vurdering av, samt spesielle ting jeg programsensor selv ønsket å vektlegge på bakgrunn av erfaringer som ble gjort med arbeidet med sensorrapporten for 2010.

Programsensor vil takke både ansatte og studenter ved instituttet for planleggingen av møtene og for et hyggelig opphold ellers.

2. Generelt om sammensetningen av graden

Bachelorgraden i sosiologi bygger på følgende emner: 60 av studiepoengene tas i 2. og 3. semester og omfatter SOS101, SOS103, MET102 og ett av emnene SOS104-SOS116.

I tillegg inngår SOS100 i førstesemesteret som del av exphil/exfac. I 6. semester innebærer anbefalt studieløp å fullføre bachelorgraden med SOS201 og SOS202, mens 4. og 5. semester inneholder frie studiepoeng, inkludert en anbefaling om utenlandsopphold. De som tar SOS100 har dermed 100 studiepoeng sosiologi i graden sin.

Vurdering

Det er en styrke at de fleste kommer til 2. semester med eksamen i SOS100 (SV100 er også relevant). Emneporteføljen inneholder et svært høyt antall temaemner med hensyn til SOS104-116. At det etableres nye kurs (som ikke nødvendigvis tilbys hvert år) er en naturlig følge av hvordan stabens forskningsinteresser utvikler seg (samt av forskningsprofilen til nye ansatte). Så vidt det fremgår av tilsendt materiale, ble det blant valgemnene undervist i SOS105, SOS109, SOS112, SOS113 våren 2011, mens det ble undervist i SOS108, SOS110 og SOS111 i høstsemesteret.

Antall valgemner må sies å være høyt, og instituttet anbefales å vurdere en viss sanering med sikte på å frigjøre undervisningsressurser for andre formål.

Det er nå nytt pensum på SOS100. Kurset ble evaluert i høst med til dels meget positive resultater. Det er fortsatt en del utfordringer med hensyn til å koordinere forholdet mellom SOS100 og SOS101, men studentene oppgir stort sett å være fornøyd med progresjonen i studiet.

For øvrig er bachelorgraden godt sammensatt. SOS101 Individ og samfunn tar for seg klassisk sosiologisk teori (fram til ca 1970), mens SOS103 tar for seg makrososiologiske temaer knyttet til sosial endring, med stor vekt på arbeidsliv, organisering og velferdsstat. SOS201 behandler nyere sosiologisk teori. Instituttet har lagt ned et stort arbeid med å forsøke å koordinere sammenhengen mellom 100- 200- og senere 300-nivået med hensyn til sosiologisk teori. Det oppleves også som en naturlig progresjon for studentene å gå fra SOS101 til SOS103. Som påpekt i fjorårets rapport kan det likevel vurderes hvorvidt SOS103 ved fremtidige revisjoner bør betone samfunnsinstitusjoner som religion og kultur noe sterkere.

En siste generell kommentar er at instituttet bør vurdere ulike strategier for å rekruttere et noe høyere antall studenter, som det trolig finnes kapasitet til. Dette er viktig for å sikre stabil rekruttering også til masterstudiet. Studentene oppga relativt utbredt usikkerhet om hva kompetansen ervervet gjennom bachelorstudiet kunne brukes til. Rekrutteringsarbeidet oppleves som relativt lite aktivt.

3. Pensum og undervisning

Instituttet legger gjennomgående stor vekt på at studentene skal få anledning til å lese blant annet klassiske sosiologiske bidrag i originaltekster. Dette preger særlig SOS101. Dette medfører at antall sider er noe lavere enn det som normalt er normen pr. studiepoeng på en del kurs, ettersom en god del av litteraturen må anses som krevende på 100-nivået. Studentene gir jevnt over positive tilbakemeldinger på dette. Det oppleves som positivt å få sjansen til å lese originaltekster, og at flere ulike faglærere var inne og underviste i emnet.

Det ordinære undervisningssemesteret går stort sett over 11-12 uker, noe som er lite. Som i fjor foreleses det bare to timer pr. uke på 15-poengskurs. Dette er mindre enn ved de fleste andre sosiologiinstitutter. Så lenge ingenting tyder på at dette reduserer kvaliteten ser ikke undertegnede noen grunn til å anbefale en økning. Studentene pekte imidlertid på at semesteret blir veldig kort. For eksempel startet undervisningen i SOS201 1. september og ble avsluttet 17. november. utfordringen er altså ikke nødvendigvis antall timer forelesninger, men antall uker selve undervisningsperioden varer, i og med at det sannsynligvis er vanskelig å komme i gang på egen hånd. En del emner kan nok strekkes en del i denne forstand; våren 2011 ble for eksempel undervisningen i SOS101 avsluttet allerede 30. mars.

Studentene nevnte spesielt ekskursjonen på SOS201 som en positiv erfaring.

SOS202

Programsør har dette året sett spesielt på opplegget i SOS202 Bacheloroppgave. Tidlig i semesteret er det avsatt tre hele undervisningsdager til arbeid med planlegging av oppgaven. Blant annet arbeides det med å analysere tidligere oppgaver i grupper, parallelt med at det gis tips om både temavalg og hvordan man kan tenke seg framgangsmåten for ulike typer oppgaver. Det eksisterer temalister over mulige emner for oppgaven, men denne sies å være noe kaotisk og det er behov for å rydde i dem. Ved hjelp av biblioteket gis det også et innføringskurs i litteratursøk.

Etter denne introduksjonen tildeles studentene en veileder. De har i utgangspunktet rett til et sonderingsmøte og to ytterligere møter.

Det gis ingen klare føringer med hensyn til hvilken type oppgaver studentene skal velge. Det gis ingen eksplisitte oppfordringer om å samle inn data selv, eller å benytte eksisterende

kvantitative datasett. Etter innlevering deltar studentene på et obligatorisk presentasjonsseminar.

Resultatene på 202 har gjennomgående vært gode, noe som tyder på at undervisningen oppfyller formålet. Det virker likevel nærliggende at faglærer anbefaler studentene å velge problemstillinger som peker mot muligheten til å foreta konkrete og håndgripelige analyser av foreliggende eller egeninnsamlede data. Litteraturstudier kan gi grunnlag for en fullverdig oppgave, men stiller relativt store krav til selvstendighet. En kan både tilby kvantitative datasett som studentene kan analysere nærmere presiserte problemstillinger ut fra, og oppfordre til å samle inn kvalitative data i form av intervju, observasjon eller dokumenter. I det siste tilfellet må både faglærer og veileder spille en rolle for å sikre at undersøkelsen er praktisk håndterbar (for eksempel kvalitetssikre intervjuguide) og etisk forsvarlig.

Det anbefales også at en vurderer hvorvidt presentasjonsseminaret kan legges *før* innleveringen av oppgaven, for eksempel et par uker før levering, snarere enn etter. På den måten kan seminaret også ha en veiledningsfunksjon.

Studentene opplever undervisningen i 202 som fruktbar, selv om en del av det som foregikk de tre innledende dagene ble opplevd som gjentakelse av tidligere ervervet kunnskap. Det er likevel positivt at det er stort trykk disse dagene på å komme i gang med å formulere problemstilling.

4. Eksamensordninger og pensum

Eksamensformen varierer en del fra emne til emne. Studentene er kritiske til at mange emner kun har en skoleeksamen. Spesielt uheldig blir dette ansett å være i SOS201. Det kan vurderes å kombinere skoleeksamen med en hjemmeeksamen eller en karaktergivende semesteroppgave (over oppgitt eller selvvalgt tema) i dette emnet.

Instituttet blir av studentene anbefalt å arbeide med å utvikle bedre rutiner for emneevalueringer, for eksempel med utgangspunkt i et system med referansegrupper. En mindre gruppe studenter kan for eksempel ha to-tre møter med faglærer i løpet av semesteret om undervisningsopplegg, pensum, øvingsgrupper og andre relevante forhold. Det er naturligvis da en forutsetning at representantene foretar sonderinger i hele studentgruppa med henblikk på å samle inn erfaringer og forslag. Det ble etterlyst prosedyrer for å fange opp de

tilbakemeldingene som dukker opp (som ofte kommer fra andre kilder enn spørreskjemabaserte emneevalueringer).

5. Konklusjon

Instituttets bachelorprogram fremstår alt i alt som et gjennomtenkt og velstrukturert studium. Staben gjør et kontinuerlig arbeid med å forbedre innholdet i emnene, og diskuterer kontinuerlig hvordan forholdet mellom emnene kan koordineres. Til tross for at innføringsemnet i sosiologi – i motsetning til ved de fleste andre læresteder – ikke er lagt til det ordinære førsteåret, synes studentene stort sett å være fornøyd med progresjonen.

Flere emner er relativt krevende med hensyn til den litteraturen som er valgt. Det begrunner også den relativt moderate mengden litteratur bachelorgraden samlet sett inneholder. Ved fremtidige pensumrevisjoner bør det imidlertid ses til at mengden litteratur øker snarere enn å avta. Instituttet har også valgt en minimumsvariant når det gjelder forelesningsmengde, og bør kontinuerlig vurdere behovet for mer undervisning på enkelte av de mest krevende kursene. Dette kan eventuelt kompenseres for ved å sanere litt i porteføljen for SOS104-SOS116.

Samlet sett fremstår bachelorgraden i sosiologi som et fullverdig studium som er fullt på høyde med tilsvarende utdanninger ved andre læresteder.

